

Zápis

z obhajoby disertační práce paní **Mgr. Soni KRÁSNÉ**

konané dne 23. září 2014 v Ústavu pro archeologii UK v Praze – FF

téma práce: „**Možnosti využití funkčních analýz kamenné štípané industrie v archeologii**“

přítomní: dle prezenční listiny

Předseda komise p. prof. Jiří Sláma zahájil ve 12:00 veřejnou část obhajoby a představil přítomným kandidátku. Uvedl, že splnila všechny požadavky studijního plánu, doložila obsáhlou publikační činnost, která se váže k tématu disertační práce (dále jen DP). Vyjmenoval přítomné a omluvené členy komise a oponenty. Konstatoval, že jde o první obhajobu předložené DP, protože minulá obhajoba konaná 24. 9. 2013 byla rozhodnutím rektora zrušena. Poté požádal školitele doc. M. Popelku, aby přečetl posudek a seznámil přítomné s průběhem studia a s prací.

Školitel přečetl posudek v plném znění (12:01–12:06). DP byla ve dvou vytištěných exemplářích předložena přítomným k nahlédnutí. Ve 12:06 předseda udělil slovo doktorandce, aby představila svou práci. Po spuštění promítací techniky (12:07) doktorandka promítla krátkou prezentaci v PowerPointu. Vylíčila svůj studijní pobyt v Uppsale u K. a H. Knutssonových v rámci magisterského studia na Masarykově univerzitě a kontakty a spolupráci s dalšími zahraničními pracovišti ve Francii (univerzity, CNRS), Vratislavi (prof. Burdukiewicz) a Tübingen. Přešla k předmětu své DP – vývoj bádání, zobrazovací metody, popis metodologického využití (hl. kap. 5.3), což pokládá za zásadní, ač nezdůrazňovala, použití na archeologický materiál (rastrovací elektronové mikroskopie, laserové konfokální mikroskopie), výběr materiálu z různých období a kontextů, součástí je návrh české traseologické terminologie. V prezentaci promítla schéma operačního řetězce (chaîne opératoire: 6 fází od sebrání suroviny po archeol. výzkum), které komentovala. Zdůrazňovala nutnost změny přístupu a širší vnímání artefaktu v kontextu zaniklé kultury oproti tradičním morfologicko-typologickým přístupům (jako jejich příklad uvedla včera obhájenou DP Mgr. M. Moníka) a využití nových metod. Vložila cíle DP: přehled dosavadního poznání, experimentálně-teoretická východiska, pozorování a vyhodnocení různého materiálu na základě selektivních experimentů, stanovení základních východisek pro traseologický výzkum v ČR, využití nových druhů přístrojů

(mikroskopů a d. – zobrazovací metody) a jejich výhody. Opakovala líčení průběhu stáže v Uppsale a zdůraznila dlouhodobost osvojení znalostí a dovedností s odkazem na krátkodobou (3 měs.) a tedy podle svého názoru nedostatečnou zkušenost oponentky. (Rozdala přítomným kopii úvodu k publikaci oponentky napsaného doc. Popelkou.) Jako závěry uvedla, že je nutno věnovat pozornost jednotlivým funkčně-diagnostickým kategoriím, že determinující je technické vybavení (mikroskop dosud není běžný), sledování rozdílů při použití různých metod (digitální, optická mikroskopie, rastrovací elektronová mikroskopie). Je nutno stanovit standardizované postupy (mikroskopie – popsala podrobně). Výsledky byly konfrontovány s odborníky a publikovány. Budoucnost traseologie v ČR spočívá ve zřízení expertního pracoviště vázaného na univerzitní prostředí, které by mělo vhodné vybavení a byl by zajištěn personální rozvoj (světové trendy, zapojení studentů, projekty, zavedení funkčních analýz do praxe). Doktorandka prezentaci dokončila ve 12:21.

Předseda vyzval oponenty dr. L. Hroníkovou a dr. P. Květinu, aby přednesli závěry svých posudků DP. Jako první vystoupila dr. Hroníková (12:23-12:37). Nejprve se vyjádřila k napadení své odbornosti doktorandkou. Upřesnila, že na tříměsíční stáž v Leydenu jela již po značných předchozích zkušenostech na jediném specializovaném pracovišti v ČR na FHS UK spojeném s Hrdličkovým muzeem člověka, kde působila pod vedením dr. A. Šajnerové (nyní Duškové), a na stáži už pouze upevňovala standardy, které rozvíjí dodnes. Uvedla, že její posudek je negativní, že je dlouhý, protože se snažila podrobně vysvětlit své připomínky, a že přečte pouze výběr hlavních bodů, což učinila. Následně přečetl svůj posudek druhý oponent dr. Květina (12:37-12:45). Poté předseda vyzval doktorandku k reakci na posudky.

Kandidátka Mgr. Krásná odpovídala nejprve na posudek oponenta dr. Květiny. Vyjádřila názor, že očekávání oponenta není v souladu s cíli práce. Vlastní experimenty probíhaly po celou dobu, ale představení výsledků nebylo cílem práce, k ničemu by nepřispělo. K počtu analyzovaných artefaktů: prozkoumáno bylo několik tisíc, několik stovek vybraných pak detailněji, soubor byl stále zužován, cílem bylo vybrat vzorky s největším potenciálem a aplikovat různé prostředky (druhy mikroskopů); s tím cílem pracovala se soubory, příklady uvedené v DP mají pouze ilustrovat. Nebylo cílem ani smyslem předkládat evidenci a dokumentaci, ty jsou standardizované, provádějí se v každé laboratoři, odkázala na detailní popis ve své diplomové práci. Oponent namítl, že věda má základní pravidlo: co tvrdím, musím doložit, nebo odkázat na někoho, kdo doložil, na publikované výsledky; doktorandka pouze tvrdí, ale

neodkazuje. Z toho oponent vyvozuje, že DP není využitelná, zařaditelná do systému vědeckého poznání. Doktorandka poté přednesla výčet projektů a publikací, na kterých spolupracovala s dalšími odborníky a které považuje za požadované publikace výsledků. Oponent se zeptal, zda v těchto publikacích jsou přesně identifikovatelné soubory a artefakty, které analyzovala (doktorandka odpověděla kladně), a proč to není uvedeno v DP; doktorandka reagovala, že se domnívala, že to není nezbytně nutné k dosažení cílů práce a uznává, že by to bylo přehlednější a předešlo se pochybnostem. Oponent konstatoval, že nemá dalších podstatnějších podnětů.

Doktorandka se dále vyjadřovala k posudku školitele (12:52-13:04). Uvedla, že se znepokojením konstatuje, že školitel nepochopil, co je cílem práce – ne pokračovat v diplomové práci, ale pozvednout řešení na vyšší úroveň, aplikovat metody v širším měřítku, zachytit trendy světového bádání a zabývat se jejich implementací. Přednesla výčet svých aktivit v rámci doktorského studia na FF UK (během první části studia v prezenční formě organizace exkurzí, pořádání doktorandských setkání, v Ústavu východoevropských studií akreditovala kurs, který pak nabídla i řediteli Ústavu pro archeologii prof. Klápštěmu do studijních plánů, avšak bez výsledku). Uvedla, že opakovaně žádala školitele o stanovisko k rukopisu, ten ji však odmítal s odkazem na zaneprázdnost. Zdůraznila, že školitel opakovaně v ročním hodnocení hodnotil její práci stupněm „A“ a teprve v hodnocení za sedmý rok studia měl připomínky, poslední pak 14 dní před odevzdáním, ty už nestihla zapracovat. Obvinila vedení Ústavu pro archeologii z nátlaku na studenty s požadavkem na zanechávání studia z podnětu studenta a opětovné přijímání do dalšího studia. Studenty, jichž se to týká, by mohla jmenovat, ale nepovažuje to za nezbytné. K výtce ohledně analogií uvedla, že byly prezentovány v rámci řádně obhájeného projektu GAUK, dále vyjmenovala referáty a konferenční příspěvky. Uvedla, že jich je cca 20, dvakrát si dotazem ověřila, zda může pokračovat, předseda vždy souhlasil. Po přednesení části seznamu upustila od plného výčtu; tiskem vyšla pouze část, všechny vyjmenované příspěvky jsou se spoluautory. K výtce opomenutí německé publikační řady *Experimentelle Archäologie in Deutschland*: cílem práce nebylo provádět ani vyhodnocovat experimenty, nenacházela zde nic užitečného, a proto považovala citaci těchto článků za nadbytečnou (výjimkou je svazek *Bilanz 2004*). Výsledky analýz byly vybrány z velkého souboru a není jí zřejmo, které analýzy měly být zahrnuty (zda funkční analýzy *sensu stricto*, či naopak makromorfologické. Pasáž uzavřela dotazem, kolik artefaktů analyzoval doc. Popelka ve své habilitační práci. Shrnula, že podle jejího názoru bylo cílů dosaženo a DP má potenciál dalšího bádání. Požádala o ujištění, že práce

splňuje požadavky a že školitel souhlasí. Vytýkala opakovaná pochybení UK a jmenovitě školitele, která ji zdržela v jejím kariérním postupu, brzdila v rozvoji, důraz na bagatelní problémy, což je proti smyslu univerzity. Vznesla dotaz na předsedu komise, proč nebyl uplatněn posudek renomovaného a zkušeného odborníka prof. Podborského, který byl vypracován pro anulované řízení.

Poté (13:04–13:16) se školitel vyjádřil k reakcím doktorandky a k rozmnoženému materiálu, který doktorandka při svém vystoupení rozdala (text *Poznámka úvodem* k titulu Hroníková, L. Traseologická analýza neolitické štípané industrie z lokalit Bylany, Miskovice, Mšeno a Tachlovice. In: M. Popelka – R. Šmidtová /editoři/, *Praehistorica* XXX/1 – s vybranými pasážemi označenými růžovým zvýrazňovačem). Přečetl popis svého pobytu na intenzivním kursu traseologie u H. a S. Knutssonových v Uppsale, publikovaný ve vlastním článku ve svazku *Praehistorica* XXIV. K tomu, že doktorandka poukázala na to, že v úvodu oponentčiny publikace DP on sám uvedl, že není školená archeoložka, upřesnil, že se tam o tom zmínil proto, že autorka nebyla v archeologické obci dosud známa; popsal její práci na FHS UK pod vedením A. Šajnerové a vyzdvihl, že naopak považuje za vhodnější, aby traseolog byl z jiného oboru, protože archeolog je determinován svými znalostmi a zkušenostmi. Úvod pokládá za neformální a nechápe, s jakým záměrem doktorandka vyznačila červeně některé pasáže. Článek přitom nese název „*K problematice štípané industrie...*“, není čistě věnován traseologii, ale poprvé ji k nám uvádí. V posudcích nezaznělo, že se kolem r. 2000 touto problematikou zabývala jiná absolventka FHS UK, Andrea Šajnerová, která v r. 2006 obhájila DP blízkého tématu („*The Application of Use-Wear Analysis on the Czech Upper Palaeolithic Chipped Industry*“); uvedl, že spolu s ní jako doktorandkou řešili grant na FHS, z něžž byl koupen mikroskop, fotoaparát a další přístroje, na FHS tedy je kvalitně vybavené pracoviště; oponentka dr. Hroníková doplnila, že pracoviště funguje a že tam pod jejím vedením vznikají bakalářské a diplomové práce. Školitel se vrátil k otázce analyzovaných artefaktů: zajímal se, jak byly před průzkumem uloženy, protože pokud to bylo běžným způsobem po více kusech v sáčkích, tak se otloukáním o sebe pracovní stopy setrou a vzniknou falešné stopy následkem úderů (jeho zpracováváný soubor v Bylanech byl ukládán jednotlivě do polystyrenu). Konečně podotkl, že v září 2012 se s doktorandkou domluvili na postupu přípravy disertační práce, což je dokumentováno v hodnocení doktoranda za rok 2011/2012, kam psal připomínky ručně; Mgr. Krásná neodmítla, a protože postup se pak neuskutečnil, považuje školitel tyto úkoly za nesplněné. Prohlásil konečně, že se ostře ohrazuje

proti nařčení, že by odmítal doktorandku – komunikaci lze doložit meziročními hodnoceními, a sám naopak podnikal opakované pokusy o komunikaci, kdy doktorandku opakovaně sháněl a ona nereagovala, čehož byli svědky pracovníci Ústavu pro archeologii (dříve Ústavu pro pravěk a ranou dobu dějinnou). Současně upozornil, že by doporučil oslovit ostatní doktorandy, jimž byl nebo je školitelem, a vyžádat si jejich zhodnocení vzájemné spolupráce. Práce sice byla hotova a odevzdána před termínem, ale doktorandka rukopis už neupravila, ačkoli obdržela od školitele připomínky. Doktorandka oponovala, že byla vždy hodnocena písmenem „A“, tj. bez výhrad. Vyjádřila pochybnost o smyslu působení učitelů na FF UK a dotázala se, co jí je vlastně vytýkáno a proč není v posudku uvedeno, že práce má nedostatky, a jaké nedostatky to jsou. Školitel se ptal, co v posudku není vyjádřeno, citoval z něj a připomněl, že doktorandka přistoupila na harmonogram plnění úkolů. Doktorandka tvrdila, že v posudku není jednoznačně vyjádřeno, co nesplnila. Předseda po chvíli tuto část diskuse ukončil.

Doktorandka posléze přikročila k reakci na posudek L. Hroníkové (13:18). Poděkovala jí za technickou korekturu textu. Podotkla, že oponentka se nezabývá archeologií, takže má omezené znalosti archeologických postupů, metod a práce; její DP je epizoda, v níž se seznámila s traseologií, a to pouze s aplikací jedné metody na jednom pracovišti (Leyden), není schopna řešit koncepční otázky, tématu se věnuje okrajově, jejím oborem je obecná antropologie. Citovala z jejího posudku závěrečnou pasáž obsahující hodnocení, že práce nesplňuje náležitosti, a vznesla požadavek na explicitní vyjádření, jaké jsou podle oponentky náležitosti DP. Zároveň vznesla na předsedu komise požadavek vysvětlení, proč byl z komise vyloučen prof. Podborský. Předseda prof. Sláma odpověděl (13:21), že první obhajoba byla anulována a pro současnou obhajobu byla Oborová rada vyzvána, aby k projednání nového návrhu komise. Komise následně v souladu se studijním řádem ustanovila oponenty. Prof. Podborský není specialista na štípanou industrii, proto komise oslovila L. Hroníkovou, o níž se dověděla, že tuto specializaci má. Výběr oponentů je v pravomoci komise a předseda odmítá ingerence do rozhodování komise. Na dotaz Mgr. Krásné, proč byl tedy jmenován oponentem v prvním řízení, uvedl jako důvod volby, že šlo o doktorandčina učitele z MU, protože komise měla zájem o odborníka spjatého s pracovištěm, kde doktorandka absolvovala magisterské studium. Mgr. Krásná upřesnila, že nastoupila ke studiu až v roce, kdy byl již ředitelem ÚAM FF MU prof. Měřinský. Předseda poznamenal, že jmenování je právně v pořádku. Mgr. Krásná poté požadovala přečtení posudku prof. Podborského. Na dotaz předsedy komise, zda je to nutné, odpověděl člen komise doc. Pavúk, že nikoli. Mgr. Krásná poté

vznesla požadavek, aby do zápisu bylo uvedeno, že předseda komise odmítl přečíst posudek. Nastal spor, do nějž se zapojil otec doktorandky p. Krásný, který popíral, že se předseda komise ptal. Člen komise prof. Klápště namítl, že posudek je obecně znám. Do diskuse poté vstoupil právník Mgr. et Mgr. J. Bárta, který na obhajobě zastupoval administrativní aparát fakulty; inicioval domluvu komise, zda má zájem posudek citovat. Prof. Klápště konstatoval, že přečten by být měl, a upozornil, že to lze buď ve veřejné, nebo v neveřejné části jednání. Komise se shodla, že posudek prof. Podborského bude přečten na neveřejném zasedání, kde se bude rozhodovat o klasifikaci disertační práce.

Doktorandka poté projevila vůli pokračovat v reakci na posudek oponentky (13:27). Požadovala od oponentky explicitní vysvětlení, které částí DP se týká výtka, že nesplnila požadavky na DP. Přečetla závěr posudku prof. Podborského, kde mj. stojí, že práce „zcela jistě splnila“ požadavky na DP.

Oponentka reagovala na reakce doktorandky (13:28); na jazykové nepřesnosti a chyby upozorňuje v rámci posudků kvalifikačních prací vždy, text měl špatnou jazykovou úroveň, věty byly šroubované až na úkor srozumitelnosti. Upřesnila, že je absolventkou oboru Obecná antropologie – integrální studium člověka, což je široký obor a traseologie do něj také spadá; byla členkou traseologické laboratoře (pod FHS UK a Hrdličkovým muzeem člověka PřF UK), jediného podobného pracoviště v ČR. Ohradila se vůči tvrzení, že nepochopila kontext práce: posuzovala ji tak, že postavila proti sobě uvedené cíle a popis výsledků (způsob naplnění cílů) v textu práce, a podle jejího názoru cíle práce nebyly naplněny. DP by měla mít inovativní vlastní výstup, tato je však pouze shrnutí; vlastní experiment a interpretace jsou zde pouze ve stopovém množství (8 artefaktů), vyhodnocení je takto nedostatečné; je-li publikováno jinde, mělo být zařazeno nebo odkazováno i v DP, je to obvyklé. Oponent musí vycházet z textu, který byl předložen. Chybí vlastní vklad, vlastní výsledky, autorka uvádí pouze banální, obecně známé věci.

Doktorandka poté sdělila, že se vyjádří k hlavním bodům posudku (13:32); vznikl však spor o to, které to jsou – doktorandka začala otázkou přesnosti překladu anglického názvu diplomové práce do češtiny, oponentka uvedla, že má na mysli pět bodů vytčených v závěrečné části posudku, což doktorandka nepovažovala za jasné vysvětlení. Předseda proto požádal oponentku, aby četla jednotlivě své hlavní připomínky (1–5), a doktorandka aby na ně jednotlivě reagovala. 1) K pasáži z úvodu posudku „*Hlavním cílem je ... specifických případech.*“:

oponentka se ptala, o jaké cíle jde, opakovala výtky, že doktorandka nediskutuje možnosti řešení a uvádí pouze obecná tvrzení. Doktorandka reagovala, že jde pouze o frázi v úvodu, kde se řeší kontexty, a že je vytržena z kontextu; přečetla předcházející věty svého textu. Na oponentčiny dotazy po možných konkrétních tématech (zda má např. na mysli problém patinací) odpověděla doktorandka vždy záporně; uvedla, že měla na mysli dynamické chápání artefaktů a jejich oživení v kontextu minulosti, nikoli jednotlivé aspekty, že se snažila to vše povýšit a někam posunout. Na to oponentka připomněla, že tato fráze byla uvedena slovy „Hlavním cílem je...“ a tudíž se od ní takový obsah očekává, a odmítla, že by výrok byl vytržen z kontextu. 2) Ke dvěma pasážím na str. 11 („*Stanovení experimentálně teoretických ... druhy stop včetně mechanismu jejich vzniku.*“ a „*Vyhodnocení materiálu ... artefakty vyrobeny.*“) oponentka opět vytkla, že z nich nevyplývá, co bylo splněno. Není definován materiál. Není např. uvedeno, kolik ze 40 artefaktů bylo analyzováno rastrovacím elektronovým mikroskopem a z jakých souborů pocházejí, v práci je zařazeno pouze neidentifikovatelné škrabadlo vyobrazené na snímcích. Doktorandka upřesnila, že jsou zde pouze snímky škrabadla proto, že ostatní snímky jsou z jiných mikroskopů. Oponentka popřela, že by byla tvrdila, že jsou z rastrovacího elektronového mikroskopu. Doktorandka odpověděla, že by diskusi ráda dostala do věcné roviny. 3) K pasáži „*Zjištění optimálních předpokladů ... porízení související dokumentace ... artefaktů.*“: oponentka uvedla, že očekávala, že doktorandka bude různé artefakty zkoumat různými mikroskopy a řešit tak dílčí problémy traseologie, avšak ona uvádí pouze převzatá hodnocení různých mikroskopů. „*Metodicky determinující ... mikroskop není běžnou součástí laboratoře.*“: závěr, že pracoviště většinou nemají mikroskop, považuje oponentka za banální obecné konstatování na úvod, nejde o nové zjištění ani výsledek analýzy. Doktorandka odporovala, že analyzovala nálezy ze sídlišť, hrobů a ateliérů, a z různých období od paleolitu po počátek starší doby bronzové, a cíleně je zkoumala pod různými mikroskopy, což v práci je uvedeno. Oponentka namítla, že by pak výstup musel být obsáhlejší, diskuse výsledků na různých materiálech by musila zabrat několik stran; tato diskuse chybí; považuje za vhodný postup, aby doktorandka posoudila, k čemu je která metoda vhodná, nikoli aby došla k závěru, že je třeba mít mikroskop. Touto připomínkou oponentka uzavřela řešení hlavních bodů svého posudku.

Předseda komise poté zahájil diskusi, přičemž upozornil, že se jí jsou oprávněni zúčastnit pouze členové komise a oponenti. Na jeho výzvu se nikdo z oprávněných do diskuse nepřihlásil. Poté předseda odmítl udělit slovo ing. Pichertovi, který není členem komise. Obhajoba práce byla

veřejná, pouze nebylo umožněno zúčastněné veřejnosti pokládat dotazy. Jeden z přítomných, ing. Jan Pichert, přinesl své vyjádření (Ohlas) k DP Mgr. Soni Krásné, adresovaný prof. J. Slámovi, které bylo předáno v písemné podobě. Ing. Pichertovi nebylo umožněno vstoupit do diskuse v rámci obhajoby disertační práce. Předseda komise při této příležitosti ukončil veřejnou část obhajoby ve 14.00 hod.

Komise se poté sešla k neveřejnému jednání, které trvalo do 14.16 hod. Členové komise se seznámili s písemnými materiály předloženými komisi během jednání. Po krátké diskusi došlo ke hlasování. Následovalo veřejné vyhlášení výsledku tajného hlasování: z celkem 7 členů komise bylo přítomno 5 členů komise, z toho bylo 0 kladných hlasů a 5 záporných. Odůvodnění: v práci chybí analytická část, nebylo naplněno zadání práce.

Komise navrhla neudělit titul doktor (Ph.D.)

Zapsaly: PhDr. Mgr. Zuzana Bláhová, Ph.D., Bc. Klára Vaníčková

Podpis předsedy komise:

Podpisy členů komise:

